

Tematy z języka polskiego na część ustną egzaminu maturalnego w roku szkolnym 2009/2010

LITERATURA

1. Analizując wybrane teksty literackie, wyjaśnij funkcje poetyki onirycznej w tworzeniu świata przedstawionego.
2. Porównaj jednostkowe losy bohaterów literackich na tle wydarzeń historycznych. Odwołaj się do przykładów z literatury polskiej.
3. Nastroje przełomu wieku XIX i XX. Omów zagadnienie, odwołując się do polskiej i obcej liryki tego okresu.
4. Etos rycerski dawniej i dziś. Przedstaw zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów literackich.
5. Znaczenie i wpływ teorii psychologicznych na kreowanie wizerunku bohatera literackiego. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
6. Człowiek sam musi określić, co w jego życiu jest najważniejsze. Świat jakich wartości – ważnych dla Ciebie – odnajdujesz w utworach literackich?
7. Odszukaj motywy biblijne w wybranych tekstach literatury i omów ich funkcje.
8. Postacie heroiczne w literaturze różnych epok. Dokonaj analizy wybranych przykładów.
9. Cel uświęca środki? Rozważ zagadnienie na przykładzie różnych postaw bohaterów literackich.
10. Porównaj próby naprawy ojczyzny w literaturze staropolskiej. Wykorzystaj wybrane przykłady.
11. Funkcjonowanie motywu labiryntu, wpisanego w los bohaterów wybranych epok literackich. Zanalizuj wybrane utwory.
12. Obrazy przyrody w literaturze XIX i XX w. w świetle wybranych utworów.
13. Modlitwa jako wyraz przeżyć subiektywnych w liryce dawnej i współczesnej. Omów na wybranych przykładach.
14. Tyrteizm i tendencje antyheroiczne jako dwie postawy w prezentowaniu tematu walki. Zanalizuj wybrane przykłady.
15. Bohater literacki wobec trudnych wyborów moralnych. Przedstaw temat, odwołując się do literatury dawnej i współczesnej.
16. Zaprezentuj różne oblicza tłumu, masy, zbiorowości, analizując wybrane dzieła literackie.
17. Polski esej literacki. Zanalizuj wybrane przykłady.
18. Pamiętniki i dzienniki jako szczególny rodzaj twórczości literackiej. Omów na wybranych przykładach.
19. Literatura współczesna wobec otaczającej rzeczywistości. Przedstaw problem zmagania się z losem na podstawie wybranych tekstów.
20. Podróże jako częste motywy literackie w prozie i poezji. Omów na przykładach wybranych utworów.
21. Scharakteryzuj i omów znaczenie epistolografii, wykorzystując teksty wybranych epok literackich.
22. Przedstaw różne obrazy dworu szlacheckiego, wykorzystując wybrane utwory literackie.
23. Obrzędy i obyczaje ludowe w literaturze. Przeanalizuj sposób ich przedstawienia i funkcje w wybranych utworach.
24. Groteska jako sposób przekazywania prawdy o świecie. Omów na przykładach wybranych utworów literackich.
25. „Ocalić od zapomnienia” – przedstaw problematykę wierszy Anatoliusza Jurenia.
26. Dokumentaryzm i fikcjonalność jako główne tendencje we współczesnej prozie. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach.
27. Wielkość i małość człowieka, historie upadku i odkupienia. Przedstaw temat, odwołując się do utworów z różnych epok literackich.
28. Literackie ujęcia tematu psychomachii. Omów zagadnienie na przykładach tekstów pochodzących z różnych epok.
29. Fantastyka jako sposób tworzenia fikcji literackiej. Przypomnij wybrane sceny, postacie, zdarzenia i określ funkcje, jakie pełnią w utworach z różnych epok.
30. Tragizm jako klucz do interpretacji postaw bohaterów. Przedstaw różne ujęcia postawy tragicznej.
31. Człowiek, świat i Bóg w twórczości Czesława Miłosza. Przedstaw na przykładzie wybranych utworów.
32. Człowiek w teatrze świata. Omów sposoby funkcjonowania tego motywu w wybranych utworach różnych epok.
33. Każde pokolenie ma swoich świętych. Porównaj różne odmiany świętości obecne w literaturze.
34. Pokora i bunt jako dominujące postawy człowieka wobec Boga. Rozwiń temat na wybranych przykładach.
35. Scharakteryzuj portrety idealistów i marzycieli w literaturze wybranych epok.
36. Porównaj system wartości bohaterów, odwołując się do przykładów z prozy współczesnej.
37. Wielka literatura nie wstydzi się humoru. Zanalizuj na przykładach różne typy i funkcje komizmu.
38. Kreacje postaci Żydów w literaturze polskiej. Przedstaw na wybranych przykładach.
39. Dramat polskiego emigranta w literaturze romantycznej i współczesnej. Przedstaw na wybranych przykładach.
40. Przesłanie moralne dla człowieka XXI wieku zawarte w twórczości literackiej Jana Pawła II. Rozważ problem, odwołując się do wybranych przykładów.
41. Różne sposoby funkcjonowania tradycji homeryckiej w literaturze polskiej. Omów na wybranych przykładach.
42. Mistrzowie i uczniowie wśród twórców literatury. Przedstaw, ujawniające się w dziełach, związki między ich twórczością.
43. Jednostka wobec zbiorowości w ujęciu twórców dwóch wybranych epok. Rozważ problem, odwołując się do wybranych dzieł literackich.
44. Dialog twórców literatury z filozofami. Przedstaw problem na wybranych przykładach dzieł literatury dawnej lub/i współczesnej.
45. Utopie i antyutopie w literaturze – sposoby kreowania i ich funkcje. Omów na wybranych przykładach.

46. Artysta jako bohater literacki. Przedstaw na wybranych przykładach.
47. Biografia jako klucz do odczytania twórczości pisarza (na przykład J. Kochanowskiego, A. Mickiewicza, J. Słowackiego, A. Wata, W. Odojewskiego, F. Kafki, M. Bułhakowa).
48. Polacy w satyrze i karykaturze literackiej. Przedstaw sposoby kreowania portretów i ich funkcje.
49. Różne sposoby wykorzystania kategorii czasu w wybranych utworach epickich lub/i dramatycznych różnych epok.
50. Tradycja literacka kontynuowana i odrzucana w literaturze dwudziestolecia międzywojennego. Omów na wybranych przykładach.
51. Kamienica jako przestrzeń życia człowieka. Rozważ na wybranych przykładach.
52. Odwzorowywanie świata, prowokacja, eksperyment artystyczny. Refleksja na temat najnowszej literatury polskiej (na przykład O. Tokarczuk, A. Stasiuk, T. Tryzna i P. Huelle).
53. Literatura faktu. Analiza i interpretacja tego zjawiska kulturowego XX wieku na wybranych przykładach.
54. Wielkie karty naszej historii utrwalone w różnych formach zapisu literackiego (na przykład kronika, epos, pieśń patriotyczna i tym podobne). Zaprezentuj na wybranych przykładach.
55. Dom i rodzina jako podstawowe wartości w życiu człowieka. Omów, odwołując się do wybranych przykładów literatury polskiej i/lub obcej.
56. Biesiady, wesela, bale – przedstaw rolę motywu w wybranych utworach literatury polskiej.
57. Człowiek – tułacz – wędrowiec w wierszach Adama Mickiewicza i Edwarda Stachury. Przedstaw na wybranych przykładach.
58. Rodzina wobec doświadczeń i wyzwań losu. Rozwiń temat, odwołując się do wybranych tekstów literackich.
59. Jakimi sposobami twórcy współczesnej literatury próbują oddziaływać na postawy życiowe czytelników? Odpowiedz, analizując wybrane utwory.
60. Porównaj obrazy społeczeństwa Rosji w wybranych utworach polskich i obcych. Omów temat, odwołując się do wybranych przykładów literackich.
61. Poezja jako lustro uczuć i refleksji człowieka. Podejmij tę myśl, interpretując liryki, które są dla Ciebie źródłem wzruszeń i przemyśleń na temat ludzkiej kondycji.
62. Utwory, które potwierdzają europejską tożsamość Polaków. Zinterpretuj przywołane przykłady, wyjaśniając, z jakich postaw i przekonań wyrasta poczucie wspólnoty.
63. Patriotyzm – cecha narodowa czy mit? Omów na podstawie literatury różnych epok.
64. Dorastanie dziecka w rzeczywistości dorosłych. Omów problem na wybranych przykładach literackich z XIX lub XX wieku.
65. Omów założenia filozofii pozytywistycznej, odwołując się do literatury polskiej i obcej drugiej połowy XIX wieku.
66. Przedstaw ewolucję dramatu, odwołując się do wybranych tekstów literackich.
67. Dedal i Ikar – dwie postawy wobec życia na przestrzeni wieków. Porównaj postaci literackie przyjmujące takie postawy.
68. Patriotyzm – kosmopolityzm – obywatelstwo. Omów znaczenia, jakie nadawała tym pojęciom literatura i oceń ich aktualność u progu XXI wieku.
69. Polaków portret literacki – obiektywizm czy mitologizacja. Rozwiń temat na podstawie utworów z trzech różnych okresów naszej kultury.
70. Arkadia, raj, „wyspy szczęśliwe”... Do jakich refleksji skłaniają Cię obrazy krainy szczęścia zawarte w utworach z różnych epok literackich? Przedstaw na wybranych przykładach.
71. Wolna i zniewolona, w marzeniach i w rzeczywistości, ale zawsze Polska. Przedstaw funkcjonowanie motywu ojczyzny w wybranych utworach literackich.
72. Maski – ich rola i znaczenie w życiu człowieka. Rozważ problem, nawiązując do wybranych utworów literatury polskiej i obcej.
73. Dyskusje i polemiki, a także waśnie i kłótnie – wskaż, jaką pełnią funkcję w utworach literackich różnych epok.
74. Reinterpretacje mitów w twórczości współczesnych poetów Zbigniewa Herberta i Jacka Kaczmarskiego. Przedstaw problem na wybranych tekstach literackich.
75. Człowiek w godzinie próby. Co zasługuje na podziw, a co Cię oburza w postawie bohaterów wybranych utworów? Omów na podstawie tekstów literackich.
76. Holocaust – tragedie narodu. Do jakich refleksji skłoniły Cię utwory literackie ukazujące apokalipsę Żydów polskich?
77. Metamorfoza bohatera w literaturze fantasy. Przedstaw problem na wybranych przykładach.
78. Relacje pomiędzy człowiekiem a społeczeństwem. Przedstaw je, odwołując się do wybranych utworów autorów literatury współczesnej (np. P. Huelle, A. Stasiuk, W. Kuczok, D. Odija).
79. Różne typy bohaterów w literaturze współczesnej. Scharakteryzuj je na podstawie analizy wybranych utworów epickich.
80. Związki współczesnej poezji polskiej z bogatą tradycją literacką. Określ charakter tych związków, analizując wybrane utwory liryczne.
81. „Na deskach teatru” – zaprezentuj i oceń najbardziej kontrowersyjne inscenizacje wszech czasów.
82. II wojna światowa jako czynnik kształtujący twórczość pisarzy XX wieku. Zinterpretuj wybrane przykłady, analizując wpływ wydarzeń wojennych na kształt artystyczny dzieł.
83. Doświadczenie nicości i absurdu życia w literaturze Młodej Polski i dwudziestolecia międzywojennego. Zanalizuj przyczyny i skutki postawy dekadentki na stosownych przykładach.
84. *Sila marzeń, siłą do życia* – zaprezentuj twórczość Andrzeja Żoka.

85. Relacje między pokoleniami. Omów na przykładzie utworów z różnych epok.
86. Przedstaw konwencje literackie wykorzystywane do ukazywania obrazu wsi lub miasta i określ ich funkcje. Odwołaj się do wybranych utworów z różnych epok.
87. Na wybranych przykładach porównaj literaturę dla dzieci i młodzieży XIX wieku z literaturą dla dzieci i młodzieży XX wieku (konwencje, tematyka, obraz świata, wymowa...).
88. Co czytają bohaterowie literaccy? Wpływ lektur na życie bohaterów. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach literackich.
89. Realizm czy kracjonizm w literaturze? Przedstaw swoje stanowisko wobec tych sposobów tworzenia utworów literackich, odwołując się do wybranych dzieł.
90. Pokoleniowy portret młodych w prozie najnowszej. Analizując teksty wybranych autorów (np. M. Nahacza, D. Masłowskiej, T. Piątka...), przedstaw temat. Zwróć uwagę na formę artystyczną omawianych utworów.

ZWIĄZKI LITERATURY Z INNYMI DZIEDZINAMI SZTUKI

1. Oblicza rewolucji w literaturze i sztuce. Dokonaj analizy porównawczej wybranych dzieł.
2. Mitologia jako skarbiec motywów literackich. Przedstaw zagadnienie, odwołując się do przykładów z literatury i sztuki wybranych epok.
3. Folklor w literaturze i malarstwie. Przeanalizuj wybrane dzieła z różnych epok.
4. Morze jako źródło inspiracji pisarzy i malarzy. Wykorzystaj wybrane dzieła.
5. Powstania narodowe w utworach literackich i obrazach malarzy polskich. Dokonaj analizy wybranych dzieł.
6. Tatry i góralszczyzna w literaturze i malarstwie. Omów temat, analizując wybrane dzieła.
7. Estetyka baroku. Przedstaw jej istotę i sposoby funkcjonowania w dziełach sztuki i literatury.
8. Omów sposoby przedstawienia postaci Madonny w literaturze i sztuce na przestrzeni epok. Odwołaj się do wybranych przykładów.
9. Na podstawie wybranych dzieł literackich i malarskich przedstaw różne sposoby personifikacji śmierci i omów funkcje tego zabiegu.
10. Porównaj wizje końca świata w świetle wybranych utworów literackich i dzieł sztuki.
11. Impresjonizm w malarstwie i literaturze. Przedstaw zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
12. Miasto jako temat literacki i malarski. Ukaż zagadnienie, odwołując się do tekstów dwóch ostatnich stuleci.
13. Groza, fantastyka i tajemniczość natury na podstawie wybranych dzieł literackich, malarskich i muzycznych w XIX w.
14. Miejsce i rola artysty (pisarza, poety, malarza) w społeczności ludzkiej na podstawie różnych tekstów kultury XIX i XX wieku.
15. W kręgu poezji śpiewanej. Omów jej tematykę oraz sposoby muzycznego wyrażenia treści poetyckich na wybranych przykładach.
16. Funkcje pejzażu w literaturze i innych dziedzinach sztuki. Przeanalizuj wybrane dzieła.
17. Postawa człowieka wobec cierpienia w literaturze i sztuce. Dokonaj analizy wybranych dzieł.
18. Porównaj obrazy Warszawy w literaturze i malarstwie. Wykorzystaj wybrane dzieła.
19. Człowiek wobec śmierci w literaturze i sztuce. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach.
20. Katastroficzne wizje i obrazy zagłady w dziełach literackich i filmowych. Zanalizuj wybrane dzieła.
21. Omów różne sposoby przedstawiania getta w literaturze i filmie. Porównaj wybrane przykłady.
22. Estetyka brzydoty w literaturze i sztuce. Zanalizuj jej funkcje, odwołując się do wybranych dzieł.
23. Deformacja świata i jej funkcje w różnych tekstach kultury. Omów na wybranych przykładach.
24. Różne ujęcia motywu powrotu w literaturze i filmie. Omów na wybranych przykładach.
25. Artystyczne ujęcie macierzyństwa w literaturze i sztuce. Przedstaw na wybranych przykładach.
26. Człowiek skażony wojną. Odwołaj się do wybranych przykładów z literatury i filmu.
27. Teatr Grotowskiego na tle teatru współczesnego. Dokonaj porównania.
28. Różnorodne ujęcia motywu pożegnania w literaturze i sztuce. Przedstaw na wybranych przykładach.
29. Uprzedmiotowanie człowieka jako problem w literaturze i sztuce (na przykład T. Kantor, A. Wróblewski, T. Różewicz). Omówienie i interpretacja zjawiska na wybranych przykładach.
30. Sztuka wobec niewyraźnego. Symbol jako środek wyrazu w poezji i malarstwie na wybranych przykładach.
31. Świat prowincji w opowiadaniach Brunona Schulza i obrazach Marca Chagalla. Analiza porównawcza wybranych dzieł.
32. Język filmu i język literatury. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych dzieł literackich i ich filmowych adaptacji.
33. Literackie i filmowe wizje przyszłości. Omów na wybranych przykładach.
34. Porównaj sceny pasyjne i motyw Stabat Mater Dolorosa w literaturze, malarstwie i muzyce, odwołując się do wybranych przykładów.
35. Sztuka i literatura na usługach władzy. Przedstaw problem, odwołując się do utworów socrealistycznych.
36. Etyka a reklama. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych reklam radiowych, prasowych i telewizyjnych.
37. Obrazy piekła w literaturze i tekstach kultury. Określ ich funkcję i omów na wybranych przykładach.
38. Władza i moralna sytuacja człowieka uwikłanego w jej mechanizmy. Rozważ problem na przykładzie wybranych utworów literackich i filmowych.

39. Portret kobiety w literaturze i sztuce romantyzmu i baroku. Dokonaj porównania na wybranych przykładach.
40. Cywilizacja dwudziestego wieku to klęska czy triumf człowieka? Rozstrzygnij ów dylemat, odwołując się do wybranych dzieł literackich, plastycznych, filmowych.
41. Inspiracje biblijne we współczesnej literaturze i sztuce. Omów ich rolę na wybranych przykładach.
42. Scharakteryzuj mangę jako gatunek łączący literaturę i sztukę oraz omów jej wkład w tworzeniu i poznawaniu kultury Japonii.
43. Afryka i jej mieszkańcy jako temat literatury, malarstwa i filmu. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
44. Mistyka w literaturze i sztuce baroku. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
45. Twarz człowieka jako wyraz zainteresowania twórców literackich i innych. Omów wybrany aspekt zagadnienia.
46. Literacka i filmowa wizja PRL-u. Porównaj sposoby opisu tej rzeczywistości w wybranych tekstach kultury.
47. Sybir w polskiej literaturze i malarstwie. Omów temat, analizując wybrane dzieła.

JĘZYK

1. Wpływ gwar środowiskowych na język ogólny. Analiza zgromadzonego materiału językowego.
2. Regionalizm w języku. Omów na przykładzie kaszubszczyzny.
3. Przedstaw funkcje didaskaliów w wybranych utworach dramatycznych.
4. Porównanie jako środek stylistyczny w teorii i praktyce poetyckiej na przestrzeni wieków w literaturze. Omów na przykładach wybranych utworów.
5. Przedstaw różne funkcje alegorii w wybranych tekstach starożytnych i staropolskich.
6. Pastisz, parodia jako językowe sposoby stylizacji literackich. Odwołaj się do wybranych przykładów z literatury.
7. Analiza językowa i kulturowa przysłów polskich o określonej tematyce.
8. Stylizacja biblijna w literaturze polskiej. Przedstaw przykłady i opisz funkcję tej stylizacji.
9. Neologizmy i ich funkcja w literaturze. Omów zagadnienie, analizując zgromadzony materiał.
10. Fonetyczne środki stylistyczne w poezji i w prozie na przykładzie wybranych dzieł literackich.
11. Nowomowa w życiu publicznym. Analiza zawartości komunikatów.
12. Slogan reklamowy i polityczny. Omów na wybranych przykładach.
13. Archaizmy w polskiej poezji współczesnej. Omów ich funkcję na wybranych przykładach.
14. Zapożyczenia językowe jako świadectwo dialogu kultury europejskiej z kulturą polską. Zanalizuj zjawisko i jego uwarunkowania kulturowe na wybranych przykładach.
15. Język komentatorów sportowych. Zanalizuj zgromadzony materiał, uwzględniając kryteria poprawności językowej.
16. Stylizacje językowe i ich funkcje w wybranych utworach literackich. Zanalizuj zgromadzony materiał językowy.
17. Sztuka przekonywania a manipulacja językowa – porównaj sposoby wykorzystania środków językowych we współczesnych polskich tekstach propagandowych.
18. Oceń poprawność językową wybranych reklam i tekstów prasowych. Scharakteryzuj kryteria, którymi się posłużyłeś.
19. Funkcje języka w tworzeniu groteskowych obrazów świata. Omów problem na wybranych przykładach.
20. Tak mówią bohaterowie literaccy. Omów język wybranych postaci ze szczególnym uwzględnieniem cech ujawniających ich przynależność środowiskową i charakter.
21. Język bohaterów powieści Henryka Sienkiewicza. Dokonaj analizy wybranych przykładów.
22. O sztuce przemawiania na przykładzie wybranych tekstów literackich – renesans, barok, oświecenie.
23. Język prasy. Omów różne odmiany stylu publicystycznego na konkretnych przykładach.
24. Dlaczego niektóre wyrazy stają się modne? Zanalizuj przykłady ze współczesnej polszczyzny.
25. Zanalizuj i oceń najciekawsze nazwy sklepów, kawiarni i restauracji w Twojej miejscowości. Wyjaśnij, jakie tendencje rozwojowe współczesnej polszczyzny znalazły w nich odzwierciedlenie.
26. Język jako instrument walki o władzę. Analiza materiału propagandowego okresu stalinizacji (1944-1956).
27. Językowe sposoby wyrażania uczuć w listach Twojego pokolenia i pokolenia romantyków. Analiza przykładów (na przykład listów A. Mickiewicza, J. Słowackiego, Z. Krasińskiego, K.C. Norwida, F. Chopina).
28. Dialogi kaszubskie w twórczości Anny Łajming. Omów ich rolę i znaczenie.
29. Funkcjonowanie frazeologizmów biblijnych i mitologicznych we współczesnym języku. Dokonaj analizy wybranych przykładów.
30. Słowo i obraz w komiksie. Omów funkcje, jakie pełnią w wybranych przez Ciebie przykładach.
31. Współczesne dyskusje polityczne prezentowane w telewizji a zasady klasycznej retoryki. Zbadaj problem, odwołując się do wybranych programów telewizyjnych.
32. Sztuka przemawiania. Porównaj teksty retoryczne typowe dla dwóch wybranych epok.
33. Oceń na wybranych przykładach poprawność językową i komunikatywność instrukcji obsługi typowych urządzeń mechanicznych.

34. Eksperymenty językowe w poezji lingwistycznej. Omów problem na przykładzie twórczości wybranego poety lingwisty.
35. Język ezopowy w literaturze pozytywistycznej. Przedstaw zjawisko na wybranych przykładach.
36. Przedstaw charakterystyczne cechy języka internautów na przykładach wypowiedzi z wybranych list dyskusyjnych.
37. Językowy obraz świata i człowieka utrwalony w tekstach polskich piosenek początku XXI wieku. Zaprezentuj na wybranych przykładach.
38. Scharakteryzuj i porównaj języki zachodniosłowiańskie pod względem fonetycznym, ortograficznym, morfologicznym i syntaktycznym.
39. Etymologia nazw miejscowości regionu słupskiego. Przedstaw zagadnienie na podstawie zgromadzonego materiału.